

Broby 14:15

enstaka boplatsslämningar

Rapport 2021:8
Arkeologisk utredning steg 2, 2020

Skåne, Åstorps kommun,
Västra Broby socken, fastighet Broby 14:15

Krister Kàm Tayanin

Arkeologerna

Statens historiska museer

Våra kontor

Linköping

Lund

Möln dal

Stockholm

Uppsala

Kontakt

010-480 80 00

info@arkeologerna.com

fornamn.efternamn@arkeologerna.com

www.arkeologerna.com

Arkeologerna

Statens historiska museer

Rapport 2021:8

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

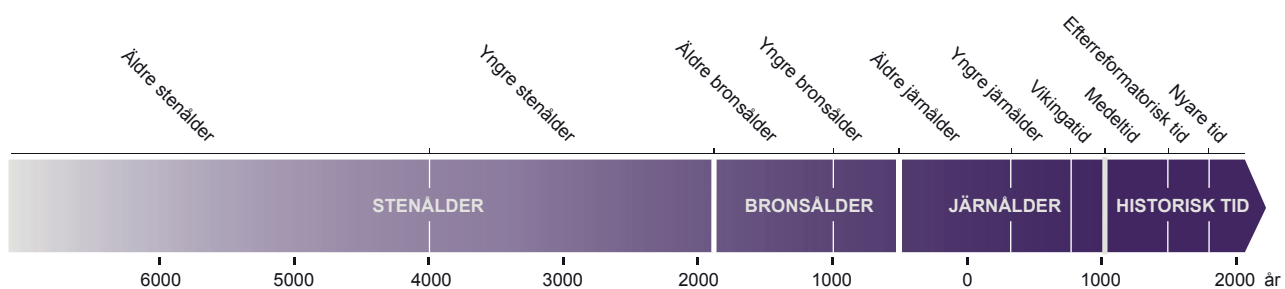
Bildredigering: Henrik Pihl

Layout: Henrik Pihl

Tryck/utskrift: Åtta.45 Tryckeri AB, 2021

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Topografi och kulturmiljö	5
Metod och genomförande	6
Resultat	6
Åtgärdsförslag	6
Referenser	7
Administrativa uppgifter	7
Figurer	8

Sammanfattning

På uppdrag av Länsstyrelsen Skåne har Arkeologerna vid Statens historiska museer utfört en arkeologisk utredning steg 2 inför nybyggnation av återvinningscentral på fastigheten Broby 14:15 i Åstorps kommun, Skåne län. Sökschakt grävdes motsvarande en yta av cirka 3,7 % av det totalt 66 000 kvadratmeter stora området.

Med undantag för ett fåtal anonyma gropar och en bortplöjd härd så framkom inget av antikvariskt intresse.

Inga fortsatta åtgärder föreslås inom utredningsområdet.

Inledning

På uppdrag av Länsstyrelsen Skåne har Arkeologerna vid Statens historiska museer utfört en arkeologisk utredning steg 2 inför nybyggnation av miljöstation på fastigheten Broby 14:15 i Åstorps kommun, Skåne län. Målsättningen med utredningen var att fastställa förekomst av under mark dolda fornlämningar inom den cirka 66 000 kvadratmeter stora exploateringsytan (figur 1 och 2).

Topografi och kulturmiljö

Utredningsområdet är beläget i en svagt böljande fullåkersbygd, i den skånska så kallade risbygden, det vill säga en miljö där djurhållning var av särskild betydelse under tidigmodern tid. Höjden över havet ligger på mellan 7 och 10 meter. Området är beläget mellan Vegeå i söder och Kölebäcken i norr. Åt väster löper väg 107 och i norr avgränsas området av en liten grusväg mellan Brorsnäs och Snuggarp. Genom områdets centrala del, i nordostlig-sydvästlig riktning går en luftburen kraftledning på metallstolpar.

I utredningsområdets närhet finns ett flertal fornlämningar i form av Västra Brobys och Brobys gårdstomter utspridda (L1987:1553, L1987:1554, L1987:1555 och L1987:1556). Precis väster om utredningsytan låg en gård som idag kallas Brorsnäs (fornlämning Västra Broby 21:2, L1987:2116). Det faktum att gårdarna i byn är utspridda är ett karakteristiskt drag för de historiska byarna i nordvästra Skåne.

Broby socken och by omnämns första gången i det skriftliga källmaterialet år 1351. Förleden är substantiv för bro, anlagd väg, vägbyggnad, medan slutleden är substantivet by (Svensson & Benson 1962:72). Eftersom endast ett fåtal undersökningar har företagits i området var det av stor vikt att sätta spaden i marken och så att säga bygga på den vetenskapliga bilden av regionen. Se figur 2 för närliggande fornlämningar.

Metod och genomförande

Utredningen utfördes i form av sökschaktning med grävmaskin och metalldetektering. Totalt grävdes 1 328 löpmeter med en 1,8 meter bred skopa fördelade på 18 sökschakt. Den sammanlagda ytan som undersöktes uppgick till cirka 2 414 kvadratmeter, vilket motsvarar cirka 3,66 % av den totala utredningsytan som var 66 000 kvadratmeter stor. Schaktens längd och sträckning anpassades efter topografiska förutsättningar och hinder i form av luftledningar, markbundna kablar och dräneringar (figur 3 och 4).

Undergrunden bestod av styv lera som sprack upp och skiktade sig, vilket försvårade rensning och gjorde det svårt att identifiera arkeologiska anläggningar (figur 5). På enstaka ställen övergick undergrunden till silt. Då regnvatten hade svårt att rinna igenom leran blev många av schakten översvämmade.

I landskapet gick det att utläsa en mikrotopografi, med små förhöjningar och fuktiga sänkor. Matjordens tjocklek varierade mellan cirka 0,30 meter på de små förhöjningarna och upp till 0,50 meter i sänkorna. I det först skedet schaktades marksvålen av med maskin, därefter gjordes en systematisk metalldetektering av samtliga sökschakt. Då inga fynd av arkeologiskt intresse framkom detekterades endast jorden direkt under marksvålen. Detekteringen utfördes av arkeolog med stor erfarenhet av metalldetektering, med en detektor av märket XP Deus.

Digital inmätning gjordes med Arrow GPS, för vidare bearbetning i Intrasis, och digitala fotografier togs med en kamera av märket Nikon D7500.

Resultat

Närheten till den historiska gården Brorsnäs (L1987:2116/Västra Broby 21:2) gav förhoppningar om att finna under mark dolda lämningar efter aktiviteter, gränser eller äldre bebyggelse som kan sättas i samband med byn eller gården. Dock påträffades endast fyra gropar/gropsystem och en härdrest vid sökschaktningen. Groparna var oreלבundet formade i såväl plan som i sektion, och innehöll en anonym fyllning. Dessa tolkades vara stenlyft och täktgropar. Härdresten utgjordes endast av en mörkfärgning av kol och sot.

Den styva leran inom utredningsområdet har varit svår att bruka innan moderna jordbruksmetoder infördes under 1800-talet. Vidare har leran hållit vatten och skapat sankor i svackorna. Dessa faktorer innebär att platsen varit svår att bruka och oattraktivt att bosätta sig på och förklarar varför endast ett fåtal anonyma anläggningar påträffades vid sökschaktningen. Se figur 6 för foto på gropsystem.

Åtgärdsförslag

Arkeologerna, Statens historiska museer förordar inga fortsatta antikvariska åtgärder inom utredningsområdet

Referenser

Svensson, B. & Benson, S. 1962. Skånes ortnamn. Serie A, Bebyggelse-
namn, Del 18, Södra Åsbo härad. Lund.

Internet

[https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/
ec726024-1305-4640-b764-096c597eda10](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/ec726024-1305-4640-b764-096c597eda10)

Administrativa uppgifter

KMR uppdragsnr: 202001053.

Lst dnr: 431-33429-2019, beslutsdatum: 2020-03-25.

SHM dnr: 511-00160-2020.

SHM projektnr: 740614420.

Uppdragsgivare: Åstorps kommun.

Intrasisprojekt: A2020_022.

Undersökningstid: 17–20 november 2020.

Projektgrupp: Krister Kåm Tayanin och Annika Knarrström.

Underkonsulter: Sydschakt, Lambertssons, Hertz

Exploateringsyta: 66 000 kvadratmeter

Undersökt yta: 2 414 kvadratmeter

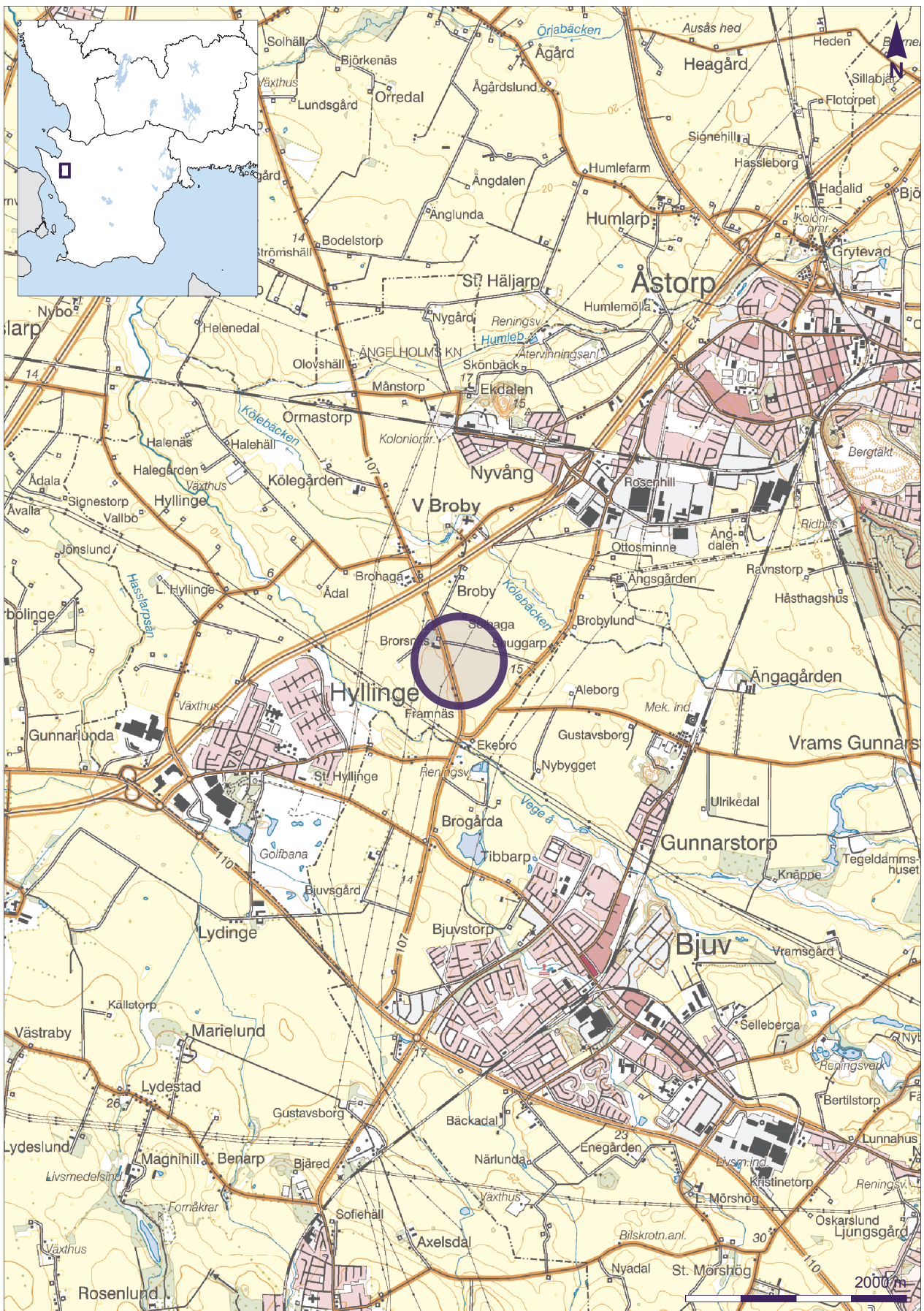
Läge: Fastighetskartan, storruta 3C

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

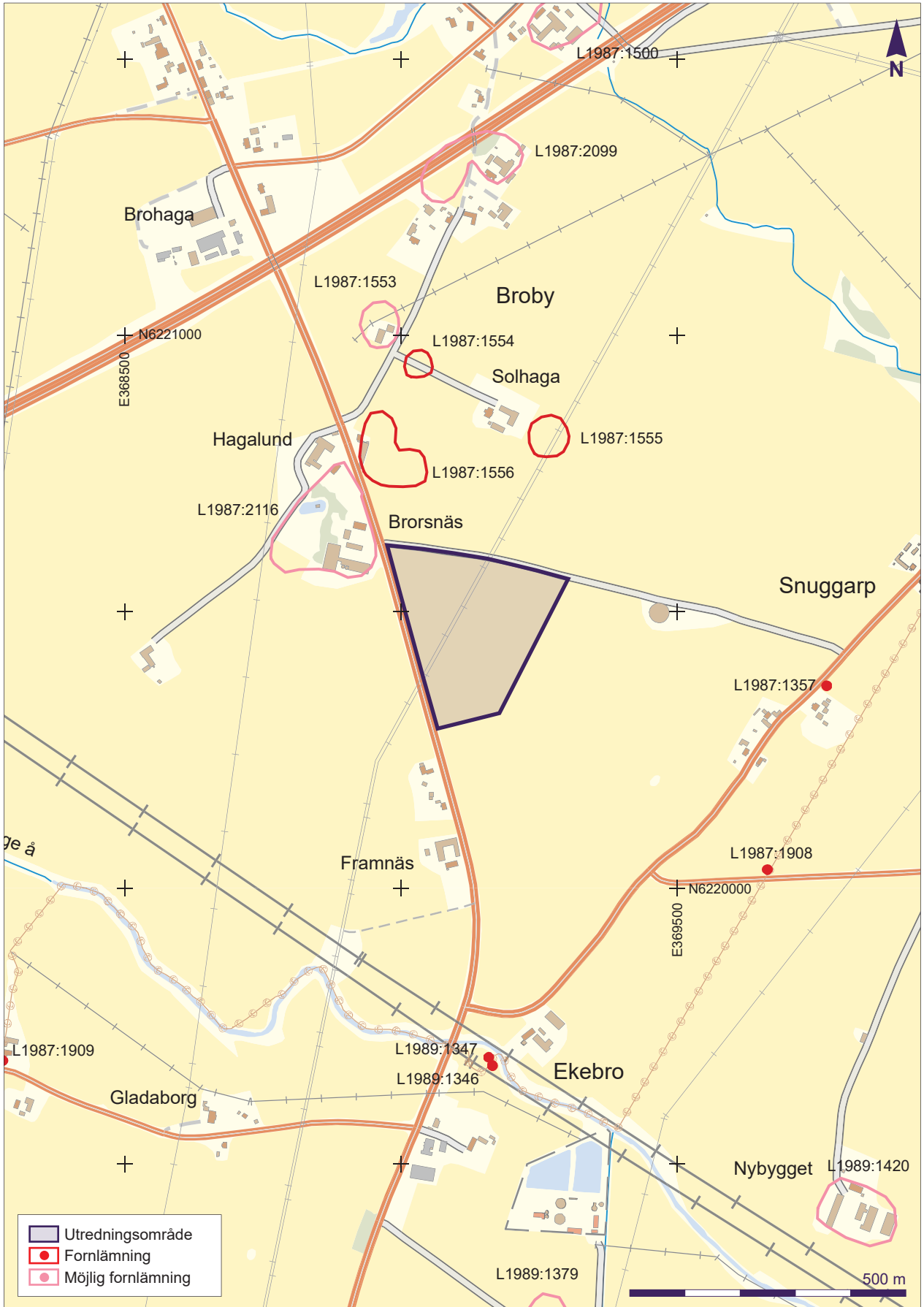
Höjdsystem: RH 2000

Dokumentationshandlingar: Digitala dokumentationshandlingar
lagras tillsammans med Intrasisdatabasen.

Figurer

Figur 1. Läget för utredningen markerat på utsnitt ur GSD-Terrängkartan, skala 1:50 000, och GSD-Översiktskartan. Lantmäteriet (CCO).

Figur 2. Utredningsområdet (lila markering) och närbelägna fornlämningar (enligt KMR) markerade på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:10 000. © Lantmäteriet.

Figur 3. Schaktplan med anläggningar på utsnitt av GSD-Fastighetskartan. Skala 1:2000. © Lantmäteriet.

Figur 4. Vy över utredningsområdet från söder. Foto: Krister Kàm Tayanin

Figur 5. Den styva learn sprack upp och skiktade sig vid schaktning. Foto: Krister Kàm Tayanin.

Figur 6. Gropssystem med anonym fyllning. Foto: Krister Kàm Tayanin.

